

HNÍZDĚNÍ STRAKAPOUDA JIŽNÍHO, *Dendrocopos syriacus*
(Hempr. et Ehrenb.) NA BOHNANEČSKU V ROCE 1991

BRUTNACHWEIS DES BLUTSPECHRES, *Dendrocopos syriacus*
(Hempr. et Ehrenb.) IM BOHDANEČER GEBIET 1991

Ladislav Štancl, Helga Štanclová

Strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*) se do ČSFR rozšířil po druhé světové válce. V současné době hnízdí pravidelně na velké části Slovenska a Moravy. Hnízdicí byl zjištěn i v Čechách. V Červené knize ČSFR je zařazen v kategorii 7.I, jako druh, vyžadující další pozornost (SEDLÁČEK 1988).

První byl zastižen na Slovensku a sice 20.5.1949 (FERIANC 1952, HUDEC 1983, ŠTASTNÝ 1987, SEDLÁČEK l.c.). Brzo nato, v roce 1953 byl prvně zastižen na Moravě (HUDEC l.c. podle Hanžáka a Veselovského, ŠTASTNÝ l.c., SEDLÁČEK l.c.). V Čechách byl první uloven u Chotěboře (HUDEC l.c. podle Kotka) a zastižen v roce 1962 u Mělníka (HUDEC l.c. podle B.Urbánka). V této době byl již zastižen i na Pardubicku, když ho Kotek (KOTEK 1961) s A.Mošanským pozorovali v parku poblíž zámku v Pardubicích v zimě 1960/61.

Po této první vlně nastala v rozšiřování na Pardubicku a ve východních Čechách včetně asi 15 roků dlouhá přestávka a další strakapoud jižní byl zjištěn až v roce 1974 u Vysokého Mýta (ŠTASTNÝ l.c.). HUDEC (l.c. podle Šeredy) píše, že zde byl v letech 1974-77 pozorován u Tisové. V roce 1975 bylo pozorováno páření F strakapouda jižního (*D. syriacus*) se M strakapouda velkého (*D. major*). Přibližně v té době, 10.5.1977 pozoroval 1 ex. KRATOCHVIL (1979) ve Volči a v tomto roce ho kroužkoval URBAN (1979) dne 8.10.1977 v Červeném Hrádku. Téhož ptáka potom chytil ještě 9. a 19.2.1978 na stejném místě. KRATOCHVIL (1980) pozoroval u Volče 2.9.1978 2 juv. ex. a usuzuje z toho na hnízdění v těchto místech.

Dne 27.8.1978 jsme v zahradě v Rohovládově Bělé chytili juv. ex., u kterého jsme předpokládali, že je křížencem mezi *D. s.* a *D. m.* (ŠTANCL, ŠTANCOVÁ 1984, 1986, 1987). Kontrolovali jsme ho později ještě 20.1.1979 jako F. V tomto období ho v parku v Poděbradech pozoroval URBÁNEK L. (1981) ve dnech 19.1. - 3.2.1980. V roce 1983-85 již hnízdil u Prahy (SEDLÁČEK l.c.).

V roce 1990 jsme v zahradě v Rohovládově Bělé ve dnech 17.7. a 21.8. chytili 2 shodně vybarvené ptáky, pocházející pravděpodobně ze stejného hnízda, o kterých předpokládáme, že

se opět jednalo o křížence mezi *D. s.* a *D. m.* Po přepečení se nám, ale tyto ptáky již nepodařilo zkontrolovat. Vybarvení bylo následující: černá páska přerušující bílý pruh po stranách hlavy byla pouze naznačena a neúplná; na bocích, hrudi a části břicha se nacházely úzké, tmavé osténkové skvrny (ne tak výrazné jako u *D. medius*). Kresba na ocasních perech byla typická pro *D. syriacus*.

V roce 1991 jsme od jarních měsíců pozorovali na různých místech ve vsi strakapouda, který volal velmi jemně. Občas jsme jeho volání zaměňovali za volání strakapouda malého (*D. minor*). Nikdy jsme u něho nepozorovali, pro strakapouda velkého typické "bubnování". Nikdy však nebyly podmínky pro určení takové, abychom mohli s určitostí říci, že je to strakapoud jižní. Teprve dne 6.7.1991, kdy se nám v zahradě podařilo chytit mladého, ještě ne zcela samostatného strakapouda jižního, s typickým černým lemem červené čepičky i s typickou kresbou na ocasních perech, jsme mohli s určitostí prohlásit, že pozorování ptáci náleželi tomuto druhu. v místech odchytu tohoto jedince vyhledávali staří ptáci potravu po celou dobu hnízdění. Rozměry křídla uvedené v následující tabulce dokazují jasně, že to byl ještě nedospělý pták, který opustil hnízdo nedaleko místa kontroly.

Rozměry křídla a hmotnost ptáka

Klúz /1965/	M	131 - 135 mm	80,6 a 82,0 g
	F	125 - 136 mm	74,5 a 76,5 g
Hudec /1983/	M	127 - 140 mm /131,7/	77,0 - 82,0 g /79,9/
	F	121 - 134 mm /129,2/	72,0 - 74,8 g /72,8/
juv. z 21.8.1990		134	73
juv. z 6.7.1991		120 !!	53 !!

SOUHRN

Na Pardubicku byl první strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*) zastižen v zimě 1960/61. Po více jak patnáctileté přestávce ho pozoroval Kratochvíl ve Volči 10.9.1977. My jsme v Rohovládově Bělé 27.8.1978 a 17.7. a 21.8.1990 chytili juv. ex., o kterých předpokládáme, že se jedná o křížence mezi *D. syriacus* a *D. major*. Teprve v roce 1991 jsme od jarních měsíců pravidelně pozorovali ad. ex. v Rohovládově Bělé. A dne 6.7.1991 jsme zde v zahradě chytili ještě nesamostatného mladého ptáka v typickém vybarvení.

ZUSAMMENFASSUNG

Der erste Blutspecht (*Dendrocopos syriacus*) wurde im Pardubičer Gebiet im Winter 1960/61 festgestellt. Nach mehr als fünfzehnjähriger Pause hat ihn Kratochvíl am 10.9.1977 in Voleč beobachtet. Am 27.8.1978 und 17.7. und 21.8.1990 fingen wir Jungvögel, von denen wir annehmen, dass es sich um Mischlinge von *D. syriacus* und *D. major* handelte. Erst 1991 im Frühjahr beobachteten wir diese Spechte regelmässig und konnten durch den Fang eines noch nicht selbstständigen Jungvogels den Erstnachweis als Brutvogel erbringen.

LITERATURA

- Ferianc, O., 1952: Rozšíření datla syrského severozápadného *Dendrocopos syriacus balcanicus* Gengl. et Stes. na Slovensku. Sylvia XIV: 17 - 22.
- Hudec, K. a spol., 1983: Fauna ČSSR. Ptáci III/1. Praha: 215 - 220.
- Klúz, Z., 1965: Pomocné ornitologické tabulky. Praha: 52 - 53.
- Kotek, F., 1961: Zástřely vzácnějších ptáků v jižní části Východočeského kraje. Acta Musei Reg. III: 233.
- Kratochvíl, V., 1979: v: Ornitologická pozorování. Zprávy ČSO 18: 24.
- Kratochvíl, V., 1980: v: Žďárek, P., 1980: Ornitologické poznámky z východních Čech. Sborník Vě pobočky ČSO 1: 46.
- Sedláček, K. a kol., 1988: Červená kniha 1: Ptáci. Praha: 121 - 122.
- Štancl, L., Štanclová, H., 1984: Pozorování vzácně a zřídka se vyskytujících ptáků ve střední části východních Čech. Práce a studie - Přír. 15: 141.
- Štancl, L., Štanclová, H., 1986: Dlouhodobé změny ve složení a hustotě osídlení ptactva Bohdanečské kotliny a širšího okolí. Zprávy MOS 44: 54
- Štancl, L., Štanclová, H., 1987: Ptactvo Pardubicka II. Bohdanečsko. Pardubice: 80.
- Šťastný, K., Randík, A., Hudec, K., 1987: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v ČSSR 1973/77. Praha: 244 - 245.
- Urban, V., 1979: v: Ornitologická pozorování. Zprávy ČSO 19:18.
- Urbánek, L., 1981: v: Ornitologická pozorování. Zprávy ČSO 22: 20.
- Adresa autorů:
Ladislav a Helga Štanclovi, 533 43 Rohovládova Bělá 43